

София, 1504
бул. "Цар Освободител" № 15 тел.
(02) 9308 385; 9308 360; e-mail:
www.gea.uni-sofia.bg

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра „Социално-икономическа география“

КОНСПЕКТ

за изпит за докторанти

по специалността 4.4. – Науки за земята (География на населението и селищата)

С о ф и я, 2020 г.

1. Предмет, съдържание и развитие на географията на населението и селищата. Предмет, съдържание и основни задачи. Методологически апарат. География на населението и селищата и нейното място в географските науки. Връзки с други науки.

Развитие в България.

2. Брой на населението.

Изучаване на броя – показатели. Изменения в броя на населението на Земята, на отделните континенти и страни. Особености и закономерности на съвременния ръст на световното население – икономически, социални и екологични проблеми.

3. Динамика в броя на населението на България, от Освобождението до наши дни. Етапи в демографското развитие на страната. Демографска криза след 1989 г. – причини, фактори, последствия, прогнози, изходи от ситуацията.

4. Изучаване на отношението „население – територия”. Гъстота на населението – понятие, видове и изчисляване. Различия в гъстотата на населението по континенти, райони и страни.

5. Възпроизводство на населението.

Компоненти на възпроизводството на населението. Фактори, обуславящи величината на демографските коефициенти. Типове възпроизводство на населението. Демографски преход. Демографска политика на страните.

6. Регионални различия във величината на раждаемостта, смъртността и естествения прираст на населението на Земята. Причини. Анализ на геодемографските региони в света.

7. Миграция на населението.

Същност на миграционния процес и показатели за неговото измерване. Видове миграции и фактори, които ги обуславят.

8. Големи световни миграции от разселването на хората по Земята до съвременната епоха. Характерни особености и посоки на съвременната миграция в света. Фактори, причини и последствия от огромната по обем бежанска вълна към Европа от началото на XXI век.

9. Миграции и формиране на етно-културните общности на Балканския полуостров. Миксиране и взаимно проникване на културите на балканските народи при миграционни процеси и промени в границите на държавите.

10. Вътрешна и външна миграция на населението на България от Освобождението до наши дни. Особенности и посоки на голямата по обем емиграция от България в годините на преход от централно-планово към пазарно стопанство.

11. Етническа структура на населението на Земята.

Етнос, етническа, етнографска група и нация. Етнически процеси. Географско разпространение на големите езикови семейства и езикови групи в света.

12. География на световните религии. Възникване, класификации, съвременно пространствено разпределение в света. Конфесионална структура на населението в света. Анализ на най-изповядваните световни религии (християнство, ислям, будизъм, индуизъм и юдаизъм). Конфесионална структура на населението в България

13. Етно-религиозни конфликти в света. Типологизация на световните конфликти.

Съвременни етно-религиозни конфликти в света, след Втората световна война.

14. Възрастова структура на населението.

Влияние на възрастовата структура върху възпроизводството. Изучаване на възрастовата структура, видове и класификации. Състояние на възрастовата структура на населението в отделните континенти и страни.

15. Анализ на възрастовата структура на населението на България – регионални различия и тенденции. Коефициент на възрастова зависимост и коефициент на демографско заместване. Фактори, причини и последствия от застаряването на населението в България

16. Трудов потенциал и работна сила.

Същност и използване на трудовия потенциал. Работна сила и заетост. Икономически активно население. Безработица – същност и видове. Общи тенденции в развитието. Безработицата в България.

17. Градски селища.

Възникване на градовете. Развитие през различните обществено-икономически системи.

18. Функции и класификации на градовете. Основни етапи на градообразуването и развитието на градовете в България. Съвременни развитие на българските градове.

19. Селски селища.

Общи понятия, видове и развитие. Класификации. Характеристика на селските селища в България и проблеми в тяхното съвременно развитие. Депопулация и обезлюдяване на руралните райони в България.

20. Урбанизация – същност и характерни черти.

Социално-географски аспекти на урбанизацията. Фактори, закономерности и причини. Типове урбанизация. Съвременни черти на урбанизацията в различните райони на света. Урбанизацията в България – развитие, териториални особености, проблеми и перспективи.

21. Пространствено развитие на селищата.

Агломерации на населените места – характерни черти и особености. Структура на агломерацията. Най-големи градски агломерации в света. Образуване, функциониране и примери за мегалополиси в световен мащаб.

22. Регионално демографско развитие на България.

Същност и принципи на демографското райониране. Демографска ситуация. Стратегии за регионално и демографско развитие на България.

ЛИТЕРАТУРА

Бекярова, К., И. Пипев – Съвременни икономически теории. С., 1993.

Бърдаров, Г. – Демографската криза в България - предизвикателство и заплаха за развитието на българското общество, Националният конгрес по медицинска география 29-31 октомври, 2008, София, 2009, с. 83-89

Бърдаров, Г. – Имиграция, конфликти и трансформация на идентичности в ЕС, изд. Едикта, С., 2012

Бърдаров, Г., Ан. Николова, К. Петрова – Съвременна демографска характеристика на области Видин, Монтана, Враца, Сборник доклади от Първата международна научна и бизнес конференция „Устойчиво регионално развитие на България“, С., изд. Лектон 2017

Ганев, Хр. – Градско и селско население в Света. Сп. „Обучението по география“, кн. 2, С., 1988, с. 13-18.

Ганев, Хр. Съвременни тенденции в теорията и практиката на географията на населението и селищата. Сб. доклади „Теоретични проблеми на географското познание.“ С., 1994.

Ганев, Хр. – Демографско развитие и геодемографска типология и райониране. Сб. доклади „100 години география в СУ“. Унив. изд., С., 1998.

- Ганев, Хр., Т. Трайков – Геодемографската ситуация в България в прехода към пазарна икономика. Сб. доклади „ Втори конгрес на географите в Република Македония”, Скопие, 2001.
- Джонстон, Р. Дж. – География и географ. М., 1987.
- Карахасан-Чънар, Ибрахим - Етническите малцинства в България, С., 2005 Карахасан-Чънар, Ибрахим - Етническа и религиозна мозайка на България: празници, обичаи, светилища, С., 2015
- Минков, М. – Демография. С., 1999.
- Мичев, Н. – Населението на България. С., 1978.
- Мичев, Н. – Развитие на селищната мрежа в България. Сп. „Обучението по география” кн. 3, С., 1990.
- Мичев, Н.- Демографско райониране и схема на демографските райони в България. Сп. „Население” 2/93, Изд. БАН, С., 1993.
- Мукитанов, Н. К. – От Страбон до наши дни. С., 1988.
- Нинов, З. – Етносите в България. Сп. „Обучението по география”, кн.2, С., 1999.
- Озерова, Г. Н. В. В. Покшишевский – География на урбанизацията в света. С.,1983.
- Перцик, Е. Н. – Горада мира. М., 2000.
- Попов, А., П.Славейков и др.- Районите, областите и общините в България. Унив.изд. СУ, С., 2010.
- Славейков, П. – Географски анализ на височинното разпределение на населението и селищата в България. Год. СУ, кн.2-География, т. 87, С., 1995.
- Славейков, П. – Демографско развитие на старите български градове през периода 1956-1992 г. Год. СУ, кн. 2 - География, т. 88, С., 1997.
- Славейков, П., Р. Янков - География на населението и селищата в света. Изд.”Фабер”, 1997.
- Славейков, П. – Етногеография, Унив. изд. СУ, С., 2006.
- Сугарева, М. – Въведение в демографията. С., 2004.
- Трайков, Т. – Географски аспекти на демографската криза в България. Сб. Доклади „100 години география в СУ” Унив. Изд., С., 1998.
- Трайков, Т. Жизнено равнище на населението в България след 1990 г.- основни показатели и тенденции. Сп. „Проблеми на географията”, кн. 3-4, С., 1997.

Трайков, Т., Хр. Ганев – Състояние и особености на съвременната миграция в България. Сп. „Проблеми на географията”, кн. 3-4, С., 1999.

Трайков, Т. Фактори и условия, определящи съвременното репродуктивно поведение на населението в България. Год. на СУ, кн. 2 – География, т. 90, 2000.

Шелестор, Д. К. – Историческая демография. М., 1987.

Штемпель, Д. – Население мира в 2000 году. Численость, рождаемость, продолжительность жизни. М., 1988.

Ягельский, А. География населения. М., 1980.

Bardarov G., Z. Vakova, 2011, Conflicts related to climate change and water scarcity, 6-th International Scientific Conference Dedicated to the 3 International Earth Day – 16-17 april 2010, “St. Kliment Ohridski” University Press, Sofia, 2011, p. 112-117

Huxhold, William E. – An introduction to Geographic information System. Oxford University Press, 1991.

Jones, H. – Population Geography. London, 1990.

King, Guy – Geographic and GSI Technology. Journal of Geography 90: /2/ 66-71, 1991.

Zlatunova, D., Slaveykov, P. Bulgaria in the context of the global change. First international Conference “Human dimensions of global change in Bulgaria”. 22-24 April, 2004. Sofia, 2005.

* * * География на България. Изд. БАН, 2002.